

La contribució de Llanas a la història de l'edició amb la seva obra en diversos volums no sols va posar les bases per a la reconstrucció cultural, sinó que va tenir l'extraordinari mèrit d'esperonar un bé de Déu d'investigadors a recuperar la història de les editorials contemporànies. Només per això la història de la cultura li reserva un reconeixement indeleble. Amb la correspondència Gaziell-Cruzet ens ha il·luminat, a més, sobre l'entramat polític (censura i crítica) i cultural (intel·lectuals i premis) de l'etapa més heroica de l'edició contemporània. Com d'habitud, en les bambolines d'aquest llibre hi ha el benemèrit pare Massot, que encara té el coratge de comercialitzar obres d'assaig i la generositat de difondre històries altres que les de la seva editorial. A desgrat del —diguem-ne— desinterès que els dirigents d'aquestes editorials ostenten sobre el seu propi passat, Massot i d'altres com Manuel Llanas, pertinaços, continuen bastint el fogar de la cultura sense defalliment.

QUER, Pere: *Les publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans de 1907 a 1939*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2013; «Publicacions de la Presidència» 39.

MANUEL LLANAS
Universitat de Vic
mllanas@uvic.cat

Crec ajustar-me a la realitat si afirmo que, entre nosaltres, l'anomenada edició institucional —és a dir, les publicacions regulars promogudes i patrocinades per institucions oficials i organismes públics— neix contemporàniament amb la creació (1907) de l'Institut d'Estudis Catalans. En dona fe aquest llibre, fruit tardà dels actes commemoratius del centenari de l'IEC, que en ressegueix l'activitat editora dels primers trenta-dos anys. Per començar, Pere Quer —que ha fet ja alguna altra contribució al coneixement de la nostra edició— ha maldat per singularitzar aquesta seva monografia de les altres sobre l'Institut que, degudes sobretot a Albert Balcells, Enric Pujol i Josep Massot i Muntaner, se centren en la seva obra científica. Així, llegim a la introducció, ha volgut enfocar l'estudi «cap als aspectes més pròpiament editorials i s'ha procurat de mirar cap a qüestions que complementen les exhaustives aportacions esmentades [les dels noms susdits].»

Al llarg dels tres apartats en què es divideix l'obra —«L'etapa fundacional (1907-1911)», «L'expansió (1911-1923)» i «Ombres i llums: de la dictadura a la guerra passant per la República (1924-1939)»—, es palesa que la política de publicacions pròpies és una vessant essencial de l'activitat de la corporació. I això des dels orígens, com ho prova el fet que sigui l'aspecte més prolíxament abordat en els textos fundacionals. Així, ja en el dictamen-acord de la Diputació de Barcelo-

na en virtut del qual es constituïa l'Institut s'establia que les publicacions previs-tes consistirien «especialment en *a*) diplomataris de caràcter històric, literari, mercantil i jurídic, *b*) manuscrits literaris de tota mena, no publicats fins avui o publicats defectuosament, *c*) estudis i obres històriques, crítiques, arqueològi-ques, que representin un notable avenç i utilitat per a la nostra cultura.» Al marge de la relació sumària dels títols més significatius apareguts en cada període (la relació exhaustiva escau als catàlegs de publicacions elaborats per l'IEC), l'estudi de Quer ofereix informacions poc o no gens conegudes sobre l'acollida d'aquestes publicacions a la premsa i sobre múltiples caires de la producció editorial: recepció i aprovació d'originals, aplicació de les normes ortogràfiques, confecció dels llibres, impremtes, tria i compra de paper, escandalls, tiratges, costos, honoraris, percentatges de drets d'autor o preus. Pel que fa a la distribució i la venda, i tot i que l'IEC «posa tanta atenció als processos de producció com desatén els de distribució», resulten singularment rellevants els acords pactats amb llibreters alemanys i britànics i, en especial, amb el llibreter i editor parisenc Honoré Champion, «que no fou només un representant comercial, sinó que es disposà activament a contribuir a la construcció de la xarxa de relacions de l'IEC» amb diferents corporacions i acadèmies internacionals. En paral·lel, i de portes endins, l'Institut mantenia converses, de desenllaç incert, amb la Llibreria Verdager i amb l'editorial Políglota per administrar la sortida de les publicacions. Al capdaval·l, però, l'intercanvi de publicacions amb altres acadèmies científiques d'arreu (entre vuitanta i cent, la gran majoria europees) va ser, al llarg del període exami-nat, «el pilar fonamental de la distribució».

Entre les iniciatives nonades o de concrecions ínfimes, sobresurt l'abast i l'ambició de la sorgida dins la Secció Filològica el mateix any de creació (1911): una col·lecció de traduccions de clàssics grecollatins (sòlid precedent dels objec-tius de la Fundació Bernat Marge), que havia d'anar acompanyada de «l'edició de materials destinats a l'ensenyament del grec i el llatí a les escoles, instituts i semi-naris» i de la qual Quer ha pogut rescatar uns sucosos criteris de traducció. I en l'àmbit del patrocini privat, destaca la figura de Rafael Patxot i Jubert, «l'autèntic mecenes de les publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans». S'hi va implicar tant que el seu *Catàleg de publicacions, 1907-1996* inclou erròniament com a pròpies una sèrie d'obres que, de fet, van aparèixer dins les fundacions gestionades per Patxot. Aquest error, detectat per Josep Massot i Muntaner, ha fet confondre Pere Quer, com ha escrit el mateix Massot, en l'atribució d'algunes edicions, que no corresponen a l'Institut (com ara la *Gramàtica històrica del català antic*, d'Antoni Griera, les monografies sobre els núvols i l'estat del cel, els *Materials* de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya o la *Bibliografia catalana. Premsa*, de Joan Givanel).¹

1. Cf. Josep MASSOT i MUNTANER: «Rafael Patxot, mecenes de l'Institut d'Estudis Catalans», dins *Rigor científic, catalanitat indefallent. Rafael Patxot i Jubert (1872-1964)*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2014; «Publicacions de la Presidència» 40, ps. 39-57. Massot, que enumera

La novetat que representa aquest llibre prové del fet que l'autor ha begut en fonts documentals de primera mà, sobretot les actes dels plens, de l'Institut i de les diferents seccions, actes que —amb el desig d'anar més enllà de la lletra i, doncs, de no limitar-se a l'inventari merament descriptiu— interpreta amb perspicàcia i de les quals treu sovint un rendiment insospitat. Si a això s'hi afegeix una modèlica organització i distribució de continguts, cal concloure que ens trobem davant d'una obra de gran interès, que combina rigor i amenitat.

MARRUGAT, Jordi: *Narrativa catalana de la postmodernitat. Històries, formes i motius*, Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2014.

ASSUMPCIÓ BERNAL

Universitat de València, Departament de Filologia Catalana
assumpcio.bernal@uv.es

La proposta de R. Luperini *et al.* (2001) ha fet fortuna. Els autors distingeixen una etapa o període històric de la Postmodernitat i una tendència ideològica, artística i literària del posmodernisme que contindria uns determinants trets no acceptats per tots els intel·lectuals i escriptors del període, el que els fa parlar d'un moviment intern de l'època postmodernista. *Narrativa catalana de la postmodernitat* de Jordi Marrugat opta, tanmateix, al meu parer amb més encert, per parlar del postmodernisme com el període històric que, a Occident, segueix la Modernitat i que simbòlicament situa el seu naixement a partir de 1968, tot i que afecta tota la segona part del segle XX i es desenvolupa bàsicament a partir dels 70. Així, tots els escriptors d'aquesta època, se situen explícitament a favor o en contra del nou paradigma, hi pertanyen. Aquest plantejament és paral·lel al de Jameson, que parla del postmodernisme com a dominant cultural del capitalisme tardà (1984) o definitivament com el període de capitalisme multinacional o global (1991) i tots els intel·lectuals s'hi veuen, d'una manera o d'una altra, afectats.

Marrugat diu no pretendre explicar la història narrativa del període, però pràcticament ho fa, tot i que evidentment deixa en un segon pla una colla d'escriptors que no s'adiuen tant amb la panoràmica de valors postmodernistes que el caracteritzen, encara que també n'hi relaciona una bona part, malgrat la seua no adhesió diguem-ne militant.

els títols que no haurien de figurar al catàleg de publicacions de l'IEC, explica així el motiu de la confusió (p. 55): «Després de la mort de Rafael Patxot, els seus hereus van cedir a l'Institut d'Estudis Catalans un bon nombre de llibres que s'havien anat acumulant a les cases que posseïen a Barcelona. D'aquesta manera passaren al magatzem de l'Institut no solament les obres que havien estat publicades per la corporació amb la col·laboració de Patxot, sinó també moltes altres que no tenien res a veure amb l'Institut i que pertanyien, en realitat, a les edicions de la Fundació Concepció Rabell i Cibils o a la Institució Patxot.»